

Stipan Janković: 'Uvijek pokušavam dati najviše što mogu'

RAZGOVARALA:
MAJA PEJKOVIĆ-KAČANSKI

Povod razgovoru s prof. dr. sc. Stipanom Jankovićem dodjela je ordena Reda bana Jelačića, no razgovor je obuhvatio sve bitne dimenzije Jankovićevih angažmana – znanstveni, klinički, rukovodni, publicistički...

Orden Reda bana Jelačića dodjeljuje se za iznimno uspješno zapovijedanje postrojbama OSRH, za osobite vojne zasluge u njihovu ustroju i razvitku te postrojbama i drugim ustrojstvenim jedinicama OSRH. Iz Ureda Predsjednika i Ministarstva obrane u više je navrata isticano da je krajnje vrijeme da se izdvoji sve one koji su uistinu zaslužni za obranu Hrvatske, a jedan od načina jest i dodjela priznanja.

Pozivi sa svih pet kontinenta

Na koji način jedan liječnik može zaslužiti tako visoko vojno priznanje?

– Trebalo je s 44 godine dragovoljno otići u rat i u njemu aktivno sudjelovati od 1091. do 1996. Šezdeset tri mjeseca i jedan dan, da bude jasnije. Nakon dužnosti u Ministarstvu zdravstva i Kriznom stožeru za srednju i sjevernu Dalmaciju, bio sam prvi ratni načelnik zdravstvene struke HRM-a 1991. Godine 1992. uključio sam se u 6. domobransku pukovnicu Split danom njezina ustrojavanja i u njoj sam proveo sve preostale ratne godine, uključujući operacije Zima '94., Ljeto '95., Oluja, Maestral, Južni potez... Glavni posao liječnika u tim je okolnostima prvenstveno formiranje sanitetske ambulante, ustrojavanje medicinskih timova, opskrba sanitetskim materijalima i lijekovima, preventivne medicinske mjere radi zaštite bojovnika od zaraza, adekvatan smještaj, osiguravanje dovoljne količine tekuće vode, poljskih WC-a, stacionara, stomatološke zaštite, uzorkovanje hrane i vode na položajima, organizacija veterinarske službe... Naravno da sve to traži osobni obilazak prve crte bojišnice, bez čega nije moguće sagledati stanje i potrebe vojnika, a rezultat je mojeg rada i svodene bolovanja od zatečenih 50 posto na 2,5 do 4,5 posto. Naravno, najvažnije je bilo zbrinjavanje ranjenika, u čemu smo postigli rarietan rezultat u cijelom našem Domovinskom ratu: naši su ranjenici s Dinare i Svilaje bili transportirani u KBC Split u roku od najdulje 45

minuta! Primirja smo koristili za dodatnu edukaciju medicinskog osoblja, organiziranje bolničarske mreže, vježbe transporta ranjenika itd., pa je naša pukovnija došla na glas da ima "NATO sanitet". Za te sam zasluge odlikovan Spomenicom Domovinskog rata i Spomenicom domovinske zahvalnosti, medaljom Oluje, Zahvalnicom general pukovnika Ante Gotovine... Meni je sve te poslove možda bilo lakše obaviti zbog ugleda sveučilišnog profesora, ljudskih veza koje sam kao liječnik stekao, pa sam bio u prilici osigurati i niz donacija, ne samo vlastitoj postrojbama. Nakon završetka rata svoje sam iskustvo i rezultate u djelovanju saniteta u znanstvenim tekstovima i predavanjima pronio diljem svijeta, pridonoseći promidžbi hrvatskih interesa.

Koji je motiv vašeg sudjelovanja na proteklom izborima za Županijsku skupštinu?

– Cijeli sam život svoju energiju ulagao ne samo u svoju osobnu, stručnu i znanstvenu karijeru i u svoju obitelj, nego i u brigu za širu zajednicu, na način da sam bio politički aktivan pokušavajući svoja znanja i energiju staviti u službu društva.

Sada, pri kraju svojeg radnog vijeka, iskustva imam najviše, snage imam više nego što je mogu upotrijebiti, a kriza nikad gora. Kad u toj situaciji ne bih zajednici ponudio svoj politički angažman, osjećao bih da izdajem vrijednosti kojih se držim čitav život. Dakle, ništa nisam tražio, nego sam nudio. A to što birači to nisu prepoznali, njihov je problem. Koliko mi je stalo do osobne promocije, vidi se iz toga što sam posljednji tjedan predizborne kampanje proveo na svjetskom kongresu o edukaciji u Kuala Lumpuru.

Knjige kao najtrajniji doprinos zajednici

Jesu li putovanja po svijetu vaš odgovor na višak snage?

– Nisu to turistička putovanja, nego promocija hrvatskog modela sveučilišnog obrazovanja zdravstvenih radnika. Autor sam tog modela koji je 2010. usvojen na Nacionalnom vijeću za znanost, a koji sadrži čak 11 zanimanja, tj. sva zdravstvena zanimanja osim liječnika, stomatologa i veterinarara. O toj temi izlagao sam, dakle, prije nekoliko dana u Maleziji, a ove me godine čekaju još Istanbul i Las Vegas. Sljedećih ću godi-

na morati dobro promisliti na koji se poziv, od njih 50-ak sa svih pet kontinenta, mogu odazvati.

Udaljava li vas taj angažman od neuroradiološke karijere?

– Pitanje obrazovnog modela nije ni činovničko-administrativno ni uže znanstveno pitanje, nego rezultat ukupnog znanstvenog, kliničkog i rukovodnog iskustva, i logično je da sam tome posvetio toliko energije. Istodobno, nije mi ni na kraj pameti bilo udaljiti se od struke. Lani sam dobio europski certifikat specijalista neuroradiologije, bez ikakvog polaganja posebnog ispita, a na temelju edukacija koje sam prošao u SAD-u, Švedskoj, Italiji i Njemačkoj te, naravno, radova koje sam objavio i mojeg kliničkog iskustva. Nije slučajno da sam izabran za člana Znanstvenog odbora 20. jubilarnog simpozija svjetskih neuroradiologa koji će se održati 2014. u Istanbulu, na kojem ću i kao predavač govoriti o ranoj dijagnostici moždanih udara.

Osnivač ste Zdravstvenih studija na Splitskom sveučilištu...

Nakon četverogodišnjeg vođenja Medicinskog fakulteta, shvatio da je sve vrste zdravstvenih studija

potrebno podići na visokoškolsku razinu jer svi znamo da kvaliteta medicinske usluge ne ovisi samo o liječnicima. Radi toga je trebalo napraviti specifičan hrvatski model, toga sam se ozbiljno poduhvatio. Nakon što je Nacionalno vijeće "ozakonilo" taj model 2010., po njemu sam organizirao i studij koji vodim već u drugome mandatu. Ne mogu prešutjeti da sam na drugi mandat ovoga proljeća izabran jednoglasno – na tajnom glasanju! Pritom je vjerojatno najvažnija sjajna perspektiva naših zdravstvenih studija.

Gotovo svi naši smjerovi deficitarni su i u nas i u Europi. Samo kao primjer: po vrlo egzaktnim pokazateljima, u Hrvatskoj nam nedostaje od 9000 do 12.000 medicinskih sestara, a samo u našoj županiji nedostaje nam 900 visoko obrazovanih sestara, 40 magistara sestrinstva i osam doktora znanosti iz te struke.

Na nedavnom danu Medicinskog fakulteta promovirali ste udžbenik "Klinička neuroradiologija mozga", koji ste napisali zajedno s Nadom Bešenski i Antom Bučom, a kao autor, urednik ili suradnik sudjelovali ste u čak 24 znanstveno relevantne knjige...

iz biografije

Predlažem da vlastiti profesionalni put u glavnim potezima opišete sami...

– Liječnik sam postao iz dišpeta profesorici biologije, koja mi je u prvom razredu sinjske Gimnazije dala jedinicu iz biologije. Naljutio sam se pa sam nakon toga iz biologije imao samo petice. Potom je sve išlo brzo. Odavde gledano, prebrzo. Godine 1972. diplomiram medicinu u Zagrebu, radim u Sinju, Trilju, a 1977. već sam najmlađi specijalist radiologije u Jugoslaviji. Magisterij 1979., doktorat 1982., primarijat i docentura 1985... U KBC-u osnivam Odsjek neuroradiološke dijagnostike, još od 1995. predstojnik sam Zavoda za radiologiju KBC-a. Domovinski rat, edukacija po Europi i Americi... Od 2005. do 2009. dekan sam Medicinskog fakulteta. Zaposlio sam 148 novih ljudi, završio zgradu A, osigurao novac za zgrade B i C, u javno-privatnom partnerstvu s Uni-klinikom iz Graca stvorio osnove za novu sveučilišnu polikliniku radiologije, neurologije, interne i sportske medicine. Kao dekan Medicine, pokrenuo sam studij Dentalne medicine, prva je generacija već diplomirala...

– Da, na to sam osobito ponosan, ne samo zato što su knjige i radovi najtrajniji doprinosi zajednici, nego i zato što za moj ukupan publicistički trud nisam uzeo ni kune honorara kako bi studentima knjige bile jeftinije. Osim toga, rad na udžbenicima i na drugim tekstovima nije samo rezultat mojeg ukupnog stručnog i znanstvenog iskustva, taj posao, možda više od ijednog drugog, donosi novo iskustvo, kroz njega stječemo svijest o važnosti vlastitog rada, pa zbog toga donosi i najveće i najtrajnije zadovoljstvo. A da bi se priredila jedna kvalitetna knjiga u suvremenoj znanosti, treba mnogo strpljenja u radu sa suradnicima, što je možda najteže, ali i ljudski najplodniji dio posla, i za mene i za njih, osobito za moje nekadašnje studente.

Imate brojnu obitelj i zajedno je dio najbolje energije trebalo uložiti i u njih...?

Ja sam probao svuda, pa i u obitelji, dati najviše što mogu. Tajna je mojeg uspjeha u snažnoj motivaciji, dobroj organizaciji, povjerenju u suradnike, izvrsnom radnom okruženju i, naravno, vjerojatno najviše od svega, u velikoj podršci koju mi je davala upravo obitelj.

Studenti zdravstvenih studija za djecu Afrike

Ono što sam uvijek osjećala svojim uspjehom i što me radovalo jest završetak i obrana diplomskih radova studenata kojima sam bila mentorica

Prof. dr. sc. Jelena Perić

PRIREDILA: **MARIJA PLAZONIĆ**

Humanitarnom akcijom studenti Odjela zdravstvenih studija postali su kumovi petero djece u Nigeriji, omogućivši im obrazovanje i topli obrok dnevno.

Članovi SZ Odjela zdravstvenih studija: Josipa Pupiće Vurilj, Paula Blajić, Gordana Kalaica, Nikola Dobrijević, Mario Podrug, Ana Dotur, č.s. Marija Brčić – Šušak, Igor Šljivo

Na Odjelu za zdravstvene studije najmlađa je podružnica Studentskog zbora na splitskom sveučilištu. Prva zajednička akcija koju su organizirali u studenom protekle godine bila je prikupljanje sredstava za pomoć djeci u Africi. Časne sestre misionarke koje vode samostan u Nigeriji rado su prihvatile nji-

hovu inicijativu, čime su studenti Odjela za zdravstvene studije postali ponosni kumovi petero djece. Svojom donacijom osigurali su im obrazovanje i topli obrok za razdoblje od godine dana.

Predsjednik Studentskog zbora Odjela za zdravstvene studije, Mario Podrug, ispričao nam je da su na ideju za

ovu velikodušnu gestu došli zajednički, na jednoj od sjednica: „Listopad je mjesec misionarstva, i željeli smo ga prigodno obilježiti. Ideja se svidjela svima, isti dan smo sve dogovorili i podijelili zadatke.

Predstavnici godina skupljali su donacije među svojim kolegama. Sudjelovali su gotovo svi studenti, svat-

ko prema svojim mogućnostima. Sakupili smo nešto više od 2700 kuna, što je bilo dovoljno za godišnju pomoć petero djece. Veliku potporu dobili smo i od našeg pročelnika, prof. dr. sc. Stipana Jankovića, njegovog pomoćnika Frane Mihanovića i pomoćnice Ljubice Žunić, kojima se ovim putem zahvaljujem. Reakcije su bile vrlo pozitivne, kako na našoj instituciji tako i šire. Zato u sljedećoj akademskoj godini planiramo ovu akciju proširiti na čitavo splitsko sveučilište. Ne možemo svi činiti velika djela, ali možemo činiti mala s velikom ljubavi“ – zaključio je.

Od časnih sestara misionarki za svoje kumstvo studenti su dobili fotografije i podatke o djeci kojoj su pomogli. Kao znak zahvalnosti za njihovu donaciju predstavnik studenata od časne sestre Marije Lucije Vinček primio je i originalni afrički bubanj.

Časna sestra Marija Lucija Vinček, iz Družbe Karmelićanki Božanskog Srca Isusova, već je jedanaest godina u misiji na jugu Nigerije. Ispričala nam je poneke detalje iz njihovog svakodnevnog života:

„U samostanu nas je trenutno četrnaest: po dvije časne sestre iz Hrvatske i Nigerije, te deset mladih pripravica. Lokalno stanovništvo nas je jako dobro prihvatilo. U sklopu samostana imamo vrtić u kojem u jutarnjim satima primamo oko 30 djece. Vrtić smo otvorili prvenstveno s namjerom da djeci tako male dobi omogućimo kvalitetniju prehranu i integralni (cjeloviti) odgoj. Pošto su djeca mala i „ne rade“, oni nisu važni, te se o njihovoj prehrani i odgoju općenito ne vodi dovoljno računa. Zato mi u

samostanu imamo koze i kokoši, vrt i različito voće kako bi im pružili meso, jaja, mlijeko, voće i povrće koje u svojim domovima vrlo rijetko i nedovoljno dobiju. Posebno im je drag jogurt kojeg pravimo - kao nama sladoled.

Slobodno vrijeme najljepše

U popodnevним satima nakon nastave u samostan nam dođe 30 do 60 učenika osnovne i srednje škole. Tu ih dodatno učimo čitati i pisati, kako engleski tako i igbo; pomažemo im s matematikom i drugim zadacima. Ima tu i pjesme, plesa, igrokaza... Tako im popunjavamo slobodno vrijeme i spašavamo od ulice. Zasadili smo mnogo voćki kako bi uvijek imali voća, a također ih učimo kako se brinu-

ti za vrt. Učimo ih i praktičnim stvarima, poput pekarških umijeća (kruh, kolači, keksi); manjih tesarskih zahvata (npr. izmjena kvaka, izrada stalaka...); popravka vodovodnih i ekletičnih instalacija (cijevi i slavina, utičnica...), agregata za proizvodnju električne energije, auta... Za veće poslove pozovemo pomoć, ali dosta toga napravimo sami. Zajedno sa starijim dečkima iz grupe zabetonirali smo stupiće i postavili žičanu ogradu za naše „životinjsko carstvo“, a oni su jako sretni kad vide da su nam pomogli. Kod njih vlada mišljenje da onaj koji radi na zemlji ili sa životinjama nije uspio u životu, pa su i nas čudno gledali kad smo krenuli sa svim tim poslovima. Tijekom proteklih

Nigerija je po broju stanovnika jedna od najvećih afričkih država. Iako je u zemlji priznato preko 500 individualnih (plemenskih) jezika, službeni jezik je engleski.

Umuozu je selo na jugu Nigerije, u federacijskoj državi Imo. Broji oko 3000 stanovnika pretežno katoličke i anglikanske vjeroispovijesti. U svakodnevnoj komunikaciji, osim engleskog, koristi se plemenski jezik Igbo kojeg svi ga znaju pričati, ali malo njih ga zna čitati i pisati. Vode u selu nema, struje ima povremeno, a tek nekoliko obitelji ima televizor. Većina stanovnika je emigriralo, najčešće u Ameriku.

godina, djeca su uz nas naučila da nijedan posao nije sramota i da se trud isplati, te se taj vid mentaliteta uvelike promijenio.

Najvažnije nam je da sva djeca ostanu unutar svojih obitelji, a mi im kroz vrtić za mladu i popodnevi boravak za stariju djecu omogućavamo mnogo toga što kod kuće i u školi nebi imali. U samostanu im kuhamo njihova, ali i neka naša jela. Oni imaju specifičnu kuhinju, a od naših specijaliteta najbolje prolazi sarma. Nju svi vole. Imamo i lopte, pokušavamo igrati i badminton... iako je njima jako teško shvatiti svrhu igre. Osim djece, brinemo se i za mnoge obitelji u zajednici. Pomažemo im u hrani, zdravstvenom i moralnom stanju.“

teta pridonose velikoj posvećenosti i izvrsnom raspoloženju okupljenih članova na sastancima. Sve me to motivira da s radošću sudjelujem u radu Udruge.

Ove godine KTF je obilježio 53. godišnjicu svog djelovanja. Kako bi glasila Vaša rođendanska čestitka?

Pedeset i tri godine u ljudskom životu su godine zrelosti. Te godine su i za jednu instituciju godine zrelosti, ali, u radu sa studentima, i još uvijek mladalačkog poleta. Spoj zrelosti i mladalačkog poleta pomaže stvaranju tradicije bez krutih okvira, koja se ne opire promjenama i prilagodbama novim potrebama. Fakultet ima sjajnih, kreativnih mladih ljudi, koji mogu ponuditi dobre ideje, a dobra ideja je početak svakog ra-

zvoja. Želim da takve ideje budu smjernice za daljnji razvoj Fakulteta i njegovo uključivanje u gospodarski razvoj, a u razradi tih ideja svaki pojedinac treba naći svoje mjesto. Mislim da je takav put razvoja za Fakultet bolji nego da se polazi od interesa pojedinaca. Kratkoročno, Fakultetu želim da svoju 53. godišnjicu obilježi i proslavi u novoj zgradi Sveučilišnog kampusa.

I za kraj - dvije, tri riječi o Jeleni Perić privatno...

Kad sam 2011. godine dobila nagradu Sveučilišta u Splitu, zaradila sam mjesto u, kako ga je on nazvao, „Albumu najdražih stvari“ mog, tada osmogodišnjeg unuka, Vasca. I obitelj je kao voda, pa je tako unuk u bakinom albumu, a baka je dio albuma svog unuka. Zahvaljujući kružnom ciklusu, valjda (smijeh).